

פרשת ויקהל-פקודי

על פי הסוד ותורת הקבלה

הבית מעניק זהות וחשיבות לשוכן בו. אדם שאין לו בית, חש רגשי נחיתות. כמו עם, שאין לו מדינה, הוא עם ללא זהות, ללא תוקף וללא חשיבות.

הבית של בורא עולם

התורה מתחילה בפרשת בראשית, באות ב' - גדולה - הדבר הראשון שעליו חשב הבורא הוא ב'ית, וכן צורתה כשל בית עם פתח בצדה האחד ונקודה השוכנת בתוכה בביטחה.

כמו כן, נמצא בכתבי יד קדומים, בתקופות עבר, שהיו מציירים כל אות כמשמעותה, לדוגמא, האות כ' הייתה ציור של כף יד, האות ע' הייתה ציור של עין, והאות ב' הייתה ציור של בית.

בתיקוני זוהר ישנם שבעים פירושים למילה בראשית, ולאורך השנים התווספו עוד פירושים ע"י תלמידי חכמים וצדיקים זיע"א. אם יכשר בעיני ה' נוסף -

בראשית, אותיות ב'ית ראש, בניית בית עבור הקדוש ברוך הוא, הייתה בראש מחשבתו. עוד, עפ"י הקבלה, אשר הוא הכתר, אהיה אשר אהיה (שמות ג:יד) זהו גילוי הכתר בימות המשיח. לפיכך, בראשית, אותיות ב'ית אשר, בית לכתר, משכן לשם יתברך בעולמו.

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה' כָּל הַעֲשֵׂה בּו מְלָאכָה יוֹמֵת (שמות לה:ב)

מדוע נסמכה אזהרת חילול שבת למלאכות המשכן?

להורות שאפילו בניית המשכן עבור בורא עולם, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - אינה דוחה את השבת. כלומר, קידוש הזמנים קודם לקידוש המקום.

כנאמר פה אָמַר ה' אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי (ירמיהו לג:כה) הקדוש ברוך הוא ברא את הזמנים, בשביל קיום המצוות, שהן חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הן עבודת השם: קריאת שמע, שחרית, מנחה ערבית, שבת, ברית מילה, בר מצוה וכעה"ד, כלומר, אם לא יקיימו את המצוות, העולם לא

חיי האדם - על הרצון לחיות, על השמחה, הביטחון, השלווה, הנחת והרוגע, או חלילה עלול לגרום לתחושה הפוכה ל"ע.

אם כן, כיצד בונים בית רוחני? תחילה, נצייר במחשבתנו את צורת הבית כצורת אדם, וכל אחד מכלי המשכן יהיה מקביל לאיבר מסוים בגוף ולחלק רוחני. וכפי חשיבות ומבנה הכלי, נוכל להבין את חשיבות האיבר, והחלק הרוחני שבנו.

קדש הקדשים

ארון הברית, הקדוש והחשוב ביותר מכלי המשכן, מוצב בקודש הקודשים, החדר הפנימי ביותר. בתוכו מונחים לוחות הברית.

מעליו מונחת כפורת מזהב טהור, ועליה שני פְּרָבִים (מלשון רְבִיא בארמית, שתרגומו תְּיִנוּק, כרביא - כתינוק) הם המלאכים, ככתוב בזוהר הקדוש, כנגד שני הכרובים שהציב הקדוש ברוך הוא בפתח גן עדן לשמירה על 'עץ החיים' (זוהר חדש: נח כח' ע"ב).

פעם בשנה, ביום הכיפורים, היה נכנס הכהן הגדול לקודש הקודשים, מקטיר קטורת ומתפלל תפילה קצרה לבורא עולם, עבור עם ישראל.

הקדוש ברוך הוא הזהיר את אהרן הכהן שלא יבוא בכל עת אל הקדש. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אַחִיךָ וְאַל

יתקיים, לפיכך, גם בבניית המשכן אין לחלל את השבת.

כמו כן, מפרשת ויקהל, למדו חז"ל את ט"ל אבות המלאכות, האסורות בשבת, מתוך המלאכות שנדרשו להקמת המשכן.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה. וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה. וּלְחֹשֶׁב מַחְשְׁבֹת לַעֲשֹׂת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף וּבְנַחֲשֵׁת וּגו' (שמות לה:ל-לב)

וְלַהוֹרֹת נָתַן פְּלָבוֹ הוּא וְאַהֲלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמָר לְמִטָּה דָן. מִלֵּא אֹתָם חֻמָּת לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכַת חָרָשׁ וְחֹשֶׁב וְרָקִים וּגו' (שמות לה:לד-לה)

הקדוש ברוך הוא בוחר במשרתיו למלאכת הקודש, בצלאל ואהליאב, וממלא אותם במחשבותיו, ובכוחות רוחניים, ובידיעת הייחודים והכוונות הנצרכים לבניית ביתו יתברך.

ולאורך כל הפרשה, ישנו תאור מפורט, של כל חלקי הבניין, לפרטי פרטים, וכן מלאכת הקמת המשכן - המשכן היה מקום של דין קשה מאד והצריך דיוק ללא פשרות וללא טעויות.

מתוך כך, נלמד אנו, איך לבנות את ביתנו הרוחני, והגשמי, כדי שהאור האלוקי יוכל לשרות בנו, ובכך נידמה לביתו של בורא עולם. שכן גם לבית הגשמי, יש השפעה עצומה על

והמחשבה, היא בעלת היכולת להתקדש כפי תהליך עבודת הכהן ממש. לפיכך, כמו הכהן, גם האדם המקדש מחשבתו, וניטהר בגופו כראוי - תפילתו מתקבלת ורצויה בשמים.

ונבין מתוך כך, עד כמה רגישות צריך האדם בתהליך התקדשותו והתקרבותו לקודש הקודשים, שאז הדינים מתגברים וצריך משנה זהירות וְאֵל יִבֹּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ.

לוחות הברית המונחים בתוך הארון, כנגד לימוד התורה וקיום המצוות שהאדם עומל עליהם בימי חייו, דרכם לומד להכיר את בורא עולם. ע"י התמדה בלימוד, מוסר גבוה, ותיקון המידות - ייתכן ואף יזכה לגילוי של בורא עולם.

וכן בביתנו, עד כמה הפליגו חז"ל בעניין לימוד תורה בבית, ככתוב בגמרא אמר ר' אלעזר: כל בית שאין דברי תורה נשמעים בו בלילה — אש של גיהנום אוכלתו (סנהדרין צ"ב א) כלומר, יבוא חורבנו ע"י מריבות גרושים, הפסדים כספיים וקשיי פרנסה, דכאון ל"ע.

באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות, השם יתברך משרה שלום בית, שלוה ונחת בביתנו ובין משפחתנו והסובבים אותנו.

המנוחה והנשמה

יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארן ולא ימות פי כְּעֵנֶן אֲרָאָה עַל הַכֹּפֶרֶת (ויקרא טז:ב) פרש"י פי תמיד אני נראה שם, עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבוא.

הכהן הגדול נדרש לדרגת קדושה והיטהרות עליונה, במיוחד לקראת עבודת יום הכיפורים. הכנתו כללה פרישה ללשכת פלהדרין שבעה ימים קודם, לימוד סדר העבודה מזקני בית הדין, טבילות, קידוש ידיים ורגליים, ולבישת בגדי לבן.

היעדר התקדשות, היו עלולים להוביל למותו בידי שמיים.

ככתוב בזוהר הקדוש, הכהן הגדול היה נכנס לקודש הקודשים באימה, יראה, ורתת וזיע ונקיות וטהרה (זוהר חדש: בראשית כד' ע"ב)

אם התקדש כראוי, היה נכנס פנימה ויוצא בשלום, ותפילתו בעבור עם ישראל הייתה מתקבלת ורצויה בשמים.

אם לאו, היתה יוצאת להב מבין שני הכרובים ושורפת וממיתה אותו (בראשית כד' ע"ב, זוהר חדש: נח כד' ע"א) וזה היה עניין נדב ואביהוא, בניו של אהרן הכהן, אשר יצאה להב מבין שני הכרובים שבמקדש ושרפה את שניהם וְהִצֵּא אֶשׁ מִלִּפְנֵי ה' וְהֵאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה' (ויקרא י"ב)

מארון הברית נלמד את מעלתו הגבוהה של האיבר הגבוה ביותר בגוף האדם, הראש, הגולגולת, היקר והחשוב ביותר, משכן למוח.

כאשר האדם פוגם בשבעת קני המנורה, שבעת הנקבים, הוא גורם לנזק גם באיברים שכנגדם ר"ל, למשל, אדם הפוגם באוזניים, ע"י שמיעת לשון הרע, ינזק בידי, אדם הפוגם בראיה ינזק ברגליו ל"ע.

רפואה והתהדשות

לנשמת היהודי, יש יכולת מופלאה, לנקות את האדם כולו, ברוחניות ובגשמיות, מבפנים ומבחוץ, ולהביא לרפואה שלמה, ע"י הנקבים.

לכן בשעה מסוימת האדם סוגר את שערי, מחשיך את העולם החיצוני ונרדם.

בשעת השינה, הנשמה, שהיתה מאירה בחלקה בחוץ, נכנסת כולה פנימה, ומטפסת בעולמות רוחניים עד שמגיעת לכסא הכבוד, שם שורשה. אבל לפני שהיא מגיעה לשורשה, היא עוברת דרך כל פנימיות האדם ומחדשת לו את כל הכוחות וכל האיברים הרוחניים.

לכן האדם מרגיש רענן אחרי שינה, הרענון הוא מהכוח הרוחני של נשמתו, ולכן עיקר בריאות האדם מגיעה מאיכות השינה שלו, לא מריבוי השינה, אלא האיכות שלה, שבזמן השינה הנשמה נכנסת ומנקה הכל.

נחדה, הנשמה אינה עולה ומסתלקת מהגוף לשמים, כמו שאנו מדמיינים, ומשאירה את הגוף לבדו, אלא היא נכנסת לפנימיותו, בתוכיות האדם ושם מחדשת הכל.

מנורה פירושה, ממנה אורה, והיא כנגד הפנים של האדם - בהם שבעה נקבים, בדיוק כמו שבעת קני המנורה.

שתי אוזניים, שתי עיניים, שני נקבי החוטם והפה, דרך הנקבים האלו, הנשמה - השוכנת בראשו של כל יהודי - מאירה את חיותה, כלומר, האור הפנימי והמקיף של היהודי, מאירים מכח הנשמה המחוברת ישירות לבורא עולם, ככתוב **וּמִבְּשָׂרֵי אֶחָזָה אֵלֹהִים** (איוב יט:כו)

רבינו יוסף חיים הבן איש חי זיע"א כותב שכאשר קוראים את **לְמִנְצָה בְּנִינָת מִזְמוֹר שִׁיר** (תהלים:טז) בצורת המנורה, כפי שמסודר בחלר מהסידורים, יש להחזיק הציור כאילו המנורה עומדת ממש, ולא להשכיב הסידור.

עפ"י הקבלה, הנשמה נקראת 'פנימיות', מצדה האחד מקושרת בפנימיותה ישירות אל בורא עולם ומצדה השני מקושרת בחיצוניותה, לעולם הזה, מתפקדת ופועלת על ידי הנקבים שבפנים.

לכן, על האדם לשמור על נקבים אלו בקנאות, להישמר מעבירות, מראיות אסורות, משמיעה מקולקלת ודיבור לא נקי, ואז, זוכה לאור זך וטהור, נקיון רוחני וגשמי המספקים לו הגנה ושמירה עצומה לאין שיעור.

כאן טמון סודם של הצדיקים הקדושים המוכרים והידועים, שע"י הישמרותם והתקדשותם, זכו לפעול ניסים וישועות בעם ישראל, זיע"א.

שכן בכוחה של התשובה למתק הדינים במהירה, ולהשפיע שפע רחמים מיידית מאיתו יתברך כ"ה.

השולחן

השולחן בבית המקדש, היה מונח בצד צפון, גם בביתנו, כדאי להעמיד את השולחן בצד צפון. השולחן היה מצופה בזהב והוא כנגד הפה של האדם.

על השולחן היו חייבים להימצא תמיד שנים-עשר לחמים שהיו נאפים בצורה מיוחדת, ובדרך נס, היו תמיד נשארים חמים. הכהנים בלבד היו רשאים לאכול מן הלחם, הנקרא לַחֵם הַפָּנִים.

על מנת לזכות לאור המיוחד של השולחן עלינו לנהוג בו בכבוד הראוי לו, שתמיד תהיה מפה נקיה על השולחן, שתמיד יהיו מונחים עליו מלח ולחם.

לא מן הראוי שיהיה עמוס בסירים, אלא שהמאכלים בסעודה, יוגשו בכלי הגשה נאותים.

עלינו לשים לב לבגדים שאנו לובשים בזמן הסעודה, לא מן הראוי לסעוד בבגדים קצרים או חשופים.

בערב שבת, כשהאישה מסדרת את הלחמים על השולחן, במגש המיוחד להם, מכוסים במפה לבנה עם רקמה, עליה להניח ידיה משני צידי המגש ולומר וַיִּדְבֵר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' (יחזקאל מא:כב)

האור היוצא מהמנורה הוא השמחה המשרה שלום בית תמידי, לכן בליל שבת מדליקים נרות שבת, שכן אור הנר משול לנשמה, ואור הנר בבית משרה שלום בין יושבי הבית.

לכן גם מדליקים נר לזכות הצדיקים או לעילוי נשמת הנפטרים, שכן הנשמה מתחברת ללהבת הנר ברגע הדלקתו והזכרת שמו, ומשרה את קדושתה בסביבתנו.

האור היוצא מהפנים משדר חיות ושמחה, ויכול להחיות אחרים ממש, לכן יותר נעים להיות בסביבתו של אדם חייכן ושמח מאשר אדם עצוב.

גם בביתנו, עד כמה חשוב שיהיה תמיד מואר, שיהיו בו חלונות, שדרכם נוכל להביט לשמים לכסא הכבוד, ודרכם יכנס אור לבית, האור הזה חשוב לבריאות הנפשית ולשמחת החיים.

האנשים המדוכאים אוהבים חושך, מאחר שבתקופות של דיכאון, היצר הרע מטמא את האדם וגורם לו לרצות חושך, ובחושך, כוח הטומאה והרשעות מתרבים.

ולכן צריך להשתדל האדם בכל כוחו להימנע ממצבים של דכאון וחשכות, להשתדל לראות את הצד הטוב שבכל דבר ועניין, ולרומם את רוחו גם במצבים קשים מנשוא וזאת ע"י כוח האמונה והתשובה.

הניצוצות הרוחניים שבזכותם זוכים לפרנסה טובה ומבורכת.

ככתוב בזוהר הקדוש, חָטָה גיל' כב', כנגד כב' אותיות התורה. החיטה מייצגת את התורה, כפי שהחטה היא המזון לגוף כך התורה היא המזון לנשמה (תיקוני זוהר קל"ד:ע"ב)

מפרשים חז"ל ששולחן האוכל של אדם מישראל, כאשר נאמרים עליו דברי תורה, נחשב כמזבח המכפר ועומד לפני ה', הרי זה נחשב כאילו אכל משולחנו של מקום (מסכת אבות:משנה ג')

הניצוצות שבלחם

אם נמנה את האותיות מא' עד כב' ובשורה מקבילה נמנה את האותיות מא' עד ת' - נגלה שהאות ת' מסתיימת בדיוק כמניין כב'

א ב ג ד ה ו ז ח ט י יא יב יג יד טו טז יז יח יט כ כא כב
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

וכן נשים לב, שהאות צ' מקבילה ל-יח', שכן צדיק תמיד חי, כפי שאמרו חז"ל צדיקים שבמיתתן נקראו חיים (ברכות יח:א), צדיקים ממשיכים להשפיע, לפעול ולהוות אור לעולם גם לאחר פטירתם. השפעתם הרוחנית, תורתם ומעשיהם הטובים נשארים בעולם, ומיתתם נחשבת כשינה בלבד.

עפ"י הזוהר הקדוש כאשר אדם ניגש לאכול מיד נצמד אליו מלאך שמעלה את השולחן ממש לפני השם יתברך, **זֶה הַשְּׁלִחָן אֲשֶׁר לְפָנַי ה'**, ובנוסף, גם מלאך מקטרג נצמד לשולחן ומחכה לראות איך האדם מתנהג על שולחנו, אלו דיבורים הוא מדבר, האם דברי תורה, דברי בטלה, או חס שלום מריבות, צעקות.

האדם נבדק כיצד הוא נוהג בלחם, האם הוא מקפיד שלא יפול על הקרקע או ח"ו מזלזל. ואם נפלו פירורים של לחם על הריצפה, יש לטאטא, כדי שלא ידרוך עליהם. ושאריות לחם פחות מכזית, אפשר להשליך, אך לפני כן, יעטוף אותם בשני כיסויים, אפשר מפיות נייר.

האכילה צריכה להיות מעודנת ולא חייתית, ישנן הנהגות והלכות רבות בנוגע לצורת האכילה, לדוגמא, לא ראוי לאכול לחם עם שתי ידיים כמו שנהוג לאכול במנת פלאפל, שבכך נראה כרעבתן, דוגמא נוספת, לא ישתה כוס שתיה בבת אחת, שנראה כגרגרן.

השולחן משמש כמזבח ומסוגל לכפר על עוונותיו של האדם, לכן חשוב לתת תשומת לב מרובה לכל מערכת האכילה שלנו.

כפי שאדם ינהג בלחמו כך ינהגו בו בשמים בעניין פרנסתו. לכן אם יש קשיים בפרנסה, יש להקפיד לנהוג בלחם בכבוד הראוי.

זאת בשל העובדה שבתוך הלחם מצויים כל

שְׁבִירֵיחוֹ הָיוּ מִתְעַשְׂשׂוֹת מִרִיחַ הַקְטָרֶת, נְשִׁים
שְׁבִירֵיחוֹ אֵינָן צְרִיכוֹת לְהִתְבַּשֵּׁם מִרִיחַ קְטָרֶת,
כִּלְכֵּל שְׁבִירוֹשָׁלַיִם אֵינָהּ צְרִיכָה לְהִתְקַשֵּׁט מִרִיחַ
קְטָרֶת אָמַר רַבִּי (יוֹסִי בֶן דֹּלְגָאִי) (יומא לט:ב) וְכֹל
כֵּן שֶׁהִיא מִקְטִיר אֶת הַקְטוֹרֶת הִיא מִתְעַשֵּׂר.

כיום אין לנו את מעשה ההקטרה, אך יש לנו
את הדיבור של הקטורת.

בכל תפילת שחרית ומנחה אנו קוראים את
פְּטוּם הַקְטָרֶת, עצם אמירת הנוסח המתוקן
בסידורים, יש בכוחו לסלק עין הרע, סכסוכים,
קשיים בזיווגים, בפרנסה, ותחלואים רבים.

הקטורת הינה אחת מהכוחות החזקים ביותר
שניתנו לנו בעבודת השם יתברך, ביכולתה
לסלק מגפות כמו שסילקו משה ואהרון במדבר,
וקריאתה יכולה לחדש בריאות ממש.

לאלו המתקשים למכור נכס או להשכירו,
קריאת פטום הקטורת לכל אחד מכיווני השמים
(צפון, דרום, מזרח, מערב) תסייע לסלק את
הרע מהבית ולעורר רחמי שמים ומציאת חן
בעיני הקונים העתידיים.

מאחר שבכוחה לסלק מזיקים, יש לקרוא את
פטום הקטורת בשעות היום בלבד, הקורא
אותה לאחר השקיעה מתגרה במזיקים, שזהו
זמן שליטתם, והם עלולים לפגוע בו ל"ע.

הכוונה היא שלא ראוי להפוך את פעולת
האכילה כפולחן.

כתוב שהמלאכים היו מפחדים מצורת האכילה
של הגאון מוילנא, יותר מן התעניות שהיה
מתענה, מכיוון שהיה אוכל בצורה אצילית.

הקבלה מאריכה מאד בכוונות האכילה, בכוונות
האלו מתוארת החטה כשורש בריאת העולם,
שהרי העולם נברא מכב' אותיות, וְחָטָה ג' כב'.

את החטה טוחנים כפי שאת האותיות אנו
טוחנים, על ידי דיבור ומחשבה, גריסה ועיון.
וע"י טחינה זו מתקבל הלחם כנגד חידושי תורה,
או כפי שמכונה בשפת הקבלה דעת.

מי שחולם על לחם או עוגיות סימן שעומד
להתחתן, אם כבר נשוי, סימן שמישהו
ממשפחתו בס"ד.

מזבח הזהב

על מזבח הזהב היו מקטירים את קטורת הסמים
ולכן המזבח הוא כנגד החוטם.

הקטורת מורכבת מ-י"א סוגי בשמים הנקראים
סמים, על עצם היותם תרכיזים של עשבים
מיוחדים אשר היו נכתשים הדק היטב עד כדי
אבקה ואותם היו מערבבים ושורפים על מזבח
הקטורת.

העשן שהיה מיתמר מהקטורת היה עולה
ומפיץ את ריחו הנעים עד העיר יריחו, עֲזִים

אור הגאולה

בֵּית גִּלְשָׁחֻק, כתב המהרח"ו מדברי האר"י הקדוש, לכן כאשר נחרב הבית, כתבו חז"ל בגמרא: א"ר יוחנן משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר אָז יִמְלֵא שְׁחֻק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנוּ רָנָה אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגִּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים (תהלים קכ"ב) כלומר אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה, עד אשר הגויים יראו את הניסים והנפלאות שה' עושה עמנו, אָז יִמְלֵא שְׁחֻק פִּינוּ (ברכות לא:א)

עפ"י הקבלה,

האור הראשון - התגלה במעמד סיני ככתוב
כִּי נָרַם מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר וְדָרָךְ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר (משלי ו:כג)

האור השני - התגלה בבית המקדש.
בֵּית גִּלְ אֹר אֹר וְכֵן גִּלְ וְאֶהְבֶּתָּ כְּכַתּוּב וְאֶהְבֶּתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ (דברים ו:א-ה)

האור השלישי - כשיתגלה הכתר אֶהְיָ אֶשֶׁר אֶהְיָ (שמות ג:יד) אז בורא עולם יתגלה בגאולה.
פָּתַר גִּלְ אֹר אֹר אֹר.

שנזכה לגאולה שלמה בחסד ורחמים בבאכ"ר

מזבח הנחושת

מזבח הנחושת עמד בחצר המשכן ונקרא 'המזבח הגדול' אליו היו עולים דרך כבש מיוחד מאחר שהיה גבוה מאוד ומיוחס כנגד הגוף, וכל המערכות שבו, מערכת העיכול, הגפיים וכו'.

על המזבח הגדול היו מקריבים קורבנות, ועיקר העבודה בו היתה נערכת בששת ימי השבוע.

נבחין שהכלי המשכן שהם כנגד אברי הראש והפנים, היו מצופים ועשויים מזהב - הארון, השולחן, המנורה, מזבח הזהב.

אילו מזבח הנחושת שהוא כנגד הגוף, כולו היה עשוי מנחושת.

העבודה שהיו עובדים כנגד הגוף, היתה נעשית בששת ימי השבוע ואילו העבודה שהיתה נעשית בשבת הייתה כנגד הראש.

ספר שמות מסתיים עם תיאור מפורט על הבית הרוחני ומתוכו נוכל לבנות את ביתנו שלנו, ולקדש את מחשבותנו ומעשינו.

יה"ר שנצליח לבנותו כראוי ואז לבטח ישכנו בנו שלום ושלווה, נחת ובריאות, אושר ופרנסה טובה בס"ד.